

BIBLIOGRAFICKÁ REŠERŠE č. 4/2022

Počet záznamů: 43

Kvalita života pacienta s celiakií

Klíčová slova a předmětová hesla

Kvalita života, celiakie, celiakální sprue, vznik, příčina, anatomie, gastroenterologie, ekonomické dopady, sociální dopady, společnost, psychologické dopady, psychika, psychologická adaptace, náklady, výživa, bezlepková dieta, quality of life, celiac disease, impactcs, social aspects, psychology, economic burden, gluten free diet

ÚVOD

Zpracovaná rešerše se zabývá kvalitou života pacientů, kteří trpí celiakií, tedy nesnášenlivostí lepku. Aby bylo toto onemocnění zvládnutelné, je třeba celoživotní vyřazení lepku ze stravy, což znamená velké omezení. Vyhledané zdroje zkoumají dopady tohoto omezení na život pacienta z několika hledisek – ekonomického, sociálního a psychologického. V rámci rešerše byly zahrnuty i dokumenty, které se zabývají obecně také vznikem celiakie a její fyziologií. V závěru je uvedeno několik relevantních legislativních dokumentů, které s tématem souvisí – povinnost označování alergenních složek potravin a příspěvek na bezlepkovou stravu.

K vypracování rešerše byly použity veřejně dostupné informační zdroje i licencované databáze, jejichž seznam se nachází v analytickém listu. U zdrojů, které jsou dostupné online, je uveden aktivní link na webové stránky. Některé zahraniční články jsou dostupné pouze po přihlášení do licencované databáze. Dokumenty nacházející se v SVKUL jsou opatřeny odkazem do katalogu knihovny, kde je možné publikace, respektive časopisy objednat. Rešerše se nedrží žádné metodiky tvorby bibliografických citací. Strukturou záznamů se přibližuje citačnímu stylu dle normy ČSN ISO 690.

ANALYTICKÝ LIST

Jazyk rešerše: český

Jazyk dokumentů: český, anglický

- česky: 24
- anglicky: 19

Časové vymezení dokumentů: neurčeno

Geografické vymezení: ČR, zahraničí

Druhy dokumentů:

- monografie: 5
- články a stati: 10
- elektronické zdroje: 24
- legislativní dokumenty: 4

Dokumenty dostupné online v plném nebo částečném zobrazení: 35

Poznámky k citacím:

A) řazení podle typu dokumentu a dále abecedně podle autora - sestupně

B) citace periodik – **20(2)** = ročník 20, číslo 2

ZDROJE

- **katalogy a databáze SVKUL**
  - online katalog SVKUL

- **databáze a volné elektronické informační zdroje dostupné na internetu**
  - Google Scholar
  - Knihovny.cz
  - Medvik
  - Národní úložiště šedé literatury (NUŠL)
  - Souborný katalog (SKC)
  - Scopus
  - Výběr článků v českých novinách a časopisech (ANL)
  - Web of Science

MONOGRAFIE

1. ALI, Naheed. *Knih pro celiaky: nové poznatky pro nemocné, lékaře a pacienty*. Hodkovičky [Praha]: Pragma, 2015. ISBN 978-80-7349-434-6. (Najdete zde - [N248150](#))
2. FRAŇKOVÁ, Slávka a Věra DVOŘÁKOVÁ-JANŮ. *Psychologie výživy a sociální aspekty jídla*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0548-1. (Najdete zde - [N162488](#))
3. GREEN, Peter H. R. a Rory JONES. *Lepek odhalen!*. Olomouc: ANAG, [2018]. ISBN 978-80-7554-176-5.
4. HES, Aleš. *Maloobchod s bezpečnými potravinami v České a Slovenské republice*. Praha: Powerprint, 2014. ISBN 978-80-87994-11-5. (Najdete zde – [N250573](#))
5. HOFFMANOVÁ, Iva. *Celiakie*. Praha: Mladá fronta, 2019. ISBN 978-80-204-5414-0. (Najdete zde – [N267284](#))

ČLÁNKY A STATI

6. BISKUPOVÁ, Markéta a Petra TOPIČOVÁ. Kvalita života u nemocného s celiakií. *Diagnóza v ošetrovatelství*. 2011, **7**(4), 42-43. ISSN 1801-1349. (Najdete zde – [Č3290](#))
7. FRÍČ, Přemysl, Miroslav ZAVORAL a Tereza DVOŘÁKOVÁ. Choroby způsobené lepem. *Vnitřní lékařství*. 2013, **59**(5), 376-382. ISSN 0042-773X. Dostupné také z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/vnitri-lekarstvi/2013-5/choroby-zpusobene-lepkem-40640>
8. HOFFMANOVÁ, Iva. Současný pohled na patofyziologii celiakie. *Československá fyziologie*. 2020, **69**(1), 6-12. ISSN 1210-6313. Dostupné také z: http://www.tigis.cz/images/stories/Fyziologie/2020/01/CSF_clanek_Hoffmanova%CC%81_1_2020.pdf
9. HOFFMANOVÁ, Iva, Daniel SÁNCHEZ a Helena TLASKALOVÁ. Diagnostická úskalí celiakie. *Vnitřní lékařství*. 2019, **65**(1), 24-29. ISSN 0042-773X. Dostupné také z: <https://www.prolekare.cz/casopisy/vnitri-lekarstvi/2019-1-4/diagnosticka-uskali-celiakie-107900>
10. KOHOUT, Pavel. Novinky v bezpečkové dietě. *Interní medicína*. 2008, **10**(3), 113-116. Dostupné také z: <http://www.solen.cz/pdfs/int/2008/03/03.pdf>

11. PŘIBYLOVÁ, Kristýna. Řízení péče o chronicky nemocné v ČR na případu celiakie. *Zdravotnictví v České republice*. 2012, **15**(3-4), 2-8. ISSN 1805-9546. Dostupné také z: <https://bit.ly/34zAQDH>
12. STEINEROVÁ, Anna a Lenka KRUPOVÁ. Logoterapie - způsob pomoci pro pacienty s celiakií. *Florence*. 2018, **14**(4), 12-13. ISSN 1801-464X. (Najdete zde – [Č3499](#))
13. STRAKOVÁ, Soňa. Život s celiakií. *Florence*. 2007, **3**(7-8), 328-329. ISSN 1801-464X. (Najdete zde – [Č3499](#))
14. ŠÁLKOVÁ, Daniela a Marta REGNEROVÁ. Potraviny pro celiaky a jejich hodnota pro udržení a rozvoj kvality života. In: FEREBAUEROVÁ, Růžena a Richard ŘÍHA, ed. *Aktuální problémy EU z oblasti ekonomické, politické a sociální. Sborník příspěvků*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017, s. 88-95. ISBN 978-80-7556-021-6. Dostupné také z: https://vsers.cz/wp-content/uploads/2018/12/Sbornik_2017.pdf#page=88
15. ŠVIHROVÁ, Viera, Martina JANČIOVÁ, Spencer DORN, Rudolf HYRDEL, Veronika SZABÓOVÁ, Ján ŠVIHRA a Henrieta HUDEČKOVÁ. Validácia dotazníka na hodnotenie kvality života u pacientov s celiakiou (cd-qol). *Gastroenterológia pre prax*. 2013, **12**(4), 196-199. ISSN 1336-1473. Dostupné také z: http://samedi.sk/?page=archiv&act=Archiv_clanok&identif=gastro&clanok_id=426

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

16. BENROS, Michael E., William W. EATON a Preben B. MORTENSEN. The Epidemiologic Evidence Linking Autoimmune Diseases and Psychosis. *Biological Psychiatry* [online]. 2014, **75**(4), 300-306 [cit. 2022-03-15]. ISSN 0006-3223. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0006322313008640>
17. CAIO, Giacomo, Umberto VOLTA, Anna SAPONE, Daniel A. LEFFLER, Roberto DE GIORGIO, Carlo CATASSI a Alessio FASANO. Celiac disease: a comprehensive current review. *BMC Medicine* [online]. 2019, **17**(1) [cit. 2022-03-15]. ISSN 1741-7015. Dostupné z: <https://bmcmmedicine.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12916-019-1380-z>
18. CASELLAS, F, L RODRIGO, J López VIVANCOS, et al. Factors that impact health-related quality of life in adults with celiac disease: A multicenter study. *World Journal of*

Gastroenterology [online]. 2008, **14**(1) [cit. 2022-03-15]. ISSN 1007-9327. Dostupné z: <http://www.wjgnet.com/1007-9327/full/v14/i1/46.htm>

19. CLERX, Emma M., Jocelyn SILVESTER, Daniel LEFFLER, Maya DEGROOTE a Laurie N. FISHMAN. Sequence of acquisition of self-management skills to follow a gluten-free diet by adults with celiac disease. *Digestive and Liver Disease* [online]. 2019, **51**(8), 1096-1100 [cit. 2022-03-15]. ISSN 1590-8658. Dostupné z: <https://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S1590865819300933>
20. DELEANU, Diana, Nicolae MIRON, Iulia LUPAN a Gabriel SAMASCA. Social aspects of gluten-free living. *International journal of celiac disease* [online]. 2014, **2**(3), 118 [cit. 2022-03-11]. ISSN 2334-3427. Dostupné z: <http://www.sci epub.com/IJCD/abstract/2777>
21. DO NASCIMENTO, Amanda Bagolin, Giovanna Medeiros Rataichesk FIATES, Adilson DOS ANJOS a Evanilda TEIXEIRA. Gluten-free is not enough – perception and suggestions of celiac consumers. *International Journal of Food Sciences and Nutrition* [online]. 2013, **65**(4), 394-398 [cit. 2022-03-15]. ISSN 0963-7486. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.3109/09637486.2013.879286>
22. HANZLOVÁ, Radka. *Česká veřejnost o bezlepkové dietě - červen 2018: tisková zpráva* [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, 2018 [cit. 2022-03-17]. Dostupné také z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4708/f9/or180904c.pdf
23. KAUTTO, Ethel, Cecilia OLSSON, Anneli IVARSSON, Phil LYON, Agneta HÖRNELL a Lena ALEX. Living with celiac disease: Norms of femininity and the complications of everyday life. *International journal of celiac disease* [online]. 2017, **5**(3), 115-124 [cit. 2022-03-11]. ISSN 2334-3427. Dostupné z: <http://www.sci epub.com/IJCD/abstract/7912>
24. KAUTTO, Ethel, Cecilia OLSSON, Anneli IVARSSON, Phil LYON, Agneta HÖRNELL a Lena ALEX. Seeking a new normality: Masculinity, interaction and a gluten free diet. *International journal of celiac disease* [online]. 2016, **4**(4), 138-145 [cit. 2022-03-11]. ISSN 2334-3427. Dostupné z: <http://www.sci epub.com/IJCD/abstract/6753>

25. LEE, Anne, Randi WOLF, Benjamin LEBWOHL, Edward CIACCIO a Peter GREEN. Persistent Economic Burden of the Gluten Free Diet. *Nutrients* [online]. 2019, **11**(2) [cit. 2022-03-15]. ISSN 2072-6643. Dostupné z: <https://www.mdpi.com/2072-6643/11/2/399>
26. MACH, Jiří. Rodiče celiaků narážejí na nechut' škol. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, 2003–2020, 21. 2. 2018 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/rodice-celiaku-narazeji-na-nechut-skol-40061215>
27. MELICHAROVÁ, Julie, Michal SLAVÍK a Monika ČERVINKOVÁ. Psychological aspects in celiac disease: Step by step from symptoms to daily life with celiac disease. *International journal of celiac disease* [online]. 2016, **4**(2), 64-67 [cit. 2022-03-11]. ISSN 2334-3427. Dostupné z: <http://www.sciepub.com/IJCD/abstract/6050>
28. PRICE, Tom a Ruth HOWARD. Coeliac disease in later life: An interpretive phenomenological analysis. *International journal of celiac disease* [online]. 2017, **5**(4), 140-149 [cit. 2022-03-11]. ISSN 2334-3427. Dostupné z: <http://www.sciepub.com/IJCD/abstract/8305>
29. RODRIGUEZ-ALMAGRO, Julián, David RODRIGUEZ-ALMAGRO, MCarmen SOLANO-RUIZ, José SILES-GONZALEZ a Antonio HERNANDEZ-MARTINEZ. The Nutritional and Social Contexts of Celiac Disease in Women: A Qualitative Study. *Journal of Nursing Research* [online]. 2019, **27**(2) [cit. 2022-03-15]. ISSN 1682-3141. Dostupné z: <https://journals.lww.com/00134372-201904000-00009>
30. ROSE, C. a R. HOWARD. Living with coeliac disease: a grounded theory study. *Journal of Human Nutrition and Dietetics* [online]. 2014, **27**(1), 30-40 [cit. 2022-03-11]. ISSN 0952-3871. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23516989/>
31. SELLESKI, Nicole, Renata Puppín ZANDONADI, Laura B. MILDE, et al. Evaluation of Quality of Life of Adult Patients with Celiac Disease in Argentina: From Questionnaire Validation to Assessment. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. 2020, **17**(19) [cit. 2022-03-11]. ISSN 1660-4601. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7578972/>
32. Sociální a finanční podpora. In: *Celiak.cz* [online]. Praha: Společnost pro bezpečnou dietu, 2020 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://celiak.cz/bezpeckova-dieta/socialni-a-financni-podpora/>

33. SVERKER, Annette, Gunnel ÖSTLUND, Claes HALLERT a Gunnel HENSING. 'I lose all these hours...' - exploring gender and consequences of dilemmas experienced in everyday life with coeliac disease. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* [online]. 2009, **23**(2), 342-352 [cit. 2022-03-11]. ISSN 0283-9318. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19645808/>
34. ÚZIS. Počty celiaků v České republice v roce 2020. In: *Celiak.cz* [online]. Praha: Společnost pro bezlepkovou dietu, 2020, 16. 9. 2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://celiak.cz/2021/09/16/pocty-celiaku-v-ceske-republice-v-roce-2020/>
35. VIS, Elize a Peer SCHEEPERS. Social implications of celiac disease or non-celiac gluten sensitivity. *International journal of celiac disease* [online]. 2017, **5**(4), 133-139 [cit. 2022-03-15]. ISSN 2334-3427. Dostupné z: <http://www.sciepub.com/IJCD/abstract/8304>
36. WHITAKER, J. K. H., J. WEST, G. K. T. HOLMES a R. F. A. LOGAN. Patient perceptions of the burden of coeliac disease and its treatment in the UK. *Alimentary Pharmacology & Therapeutics* [online]. 2009, **29**(10), 1131-1136 [cit. 2022-03-15]. ISSN 0269-2813. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2036.2009.03983.x>
37. Zdravotní pojišťovny celiakům v roce 2022. In: *Celiak.cz* [online]. Praha: Společnost pro bezlepkovou dietu, 2020, 14. 3. 2022 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://celiak.cz/2022/03/14/zdravotni-pojistovny-celiakum-v-roce-2022/>
38. ZINGONE, Fabiana, Gillian L SWIFT, Timothy R CARD, David S SANDERS, Jonas F LUDVIGSSON a Julio C BAI. Psychological morbidity of celiac disease: A review of the literature. *United European Gastroenterology Journal* [online]. 2015, **3**(2), 136-145 [cit. 2022-03-15]. ISSN 2050-6406. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1177/2050640614560786>
39. ZYSK, Wioleta, Dominika GŁĄBSKA a Dominika GUZEK. Social and Emotional Fears and Worries Influencing the Quality of Life of Female Celiac Disease Patients Following a Gluten-Free Diet. *Nutrients* [online]. 2018, **10**(10) [cit. 2022-03-15]. ISSN 2072-6643. Dostupné z: <http://www.mdpi.com/2072-6643/10/10/1414>

LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY

40. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011: o poskytování informací o potravinách spotřebitelům. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2011, L 304/18. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:304:0018:0063:CS:PDF>
41. Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 828/2014 ze dne 30. července 2014: o požadavcích na poskytování informací o nepřítomnosti či sníženém obsahu lepku v potravinách spotřebitelům. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2014, L 228/5. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0828>
42. Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů*. MPSV, 2006, částka 164. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-505>
43. Vyhláška ze dne 29. listopadu 2011 o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi. In: *Sbírka zákonů*. MPSV, 2011, částka 136. Dostupné také z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/372793/vyhlasaka_389.pdf/1adce9cd-6c25-ea6d-9533-3350d9aa9c86